

УДК 636.4:636.084

Г. М. СЕДІЛЮ, доктор сільськогосподарських наук, член-кореспондент НААН

С. О. ВОВК, доктор біологічних наук

В. П. ПУНДИК, кандидат сільськогосподарських наук

Г. В. ТЕСАК, науковий співробітник

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН

вул. Грушевського, 5, с. Оброшино Пустомитівського р-ну

Львівської обл., 81115, e-mail: inagrokarpat@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОДІВЛІ ПОРОСЯТ ПЕРЕД ВІДЛУЧЕННЯМ ВІД СВИНОМАТОК

Наведено результати власних досліджень та літературні дані із особливостей підгодівлі поросят перед відлученням від свиноматки. Подано схему годівлі та оптимізований склад престартерних і стартерних комбікормів, які використовують для підгодівлі поросят від 6 до 45-добового віку.

Ключові слова: поросята, свиноматки, відлучення, годівля, корми.

© Седіло Г. М., Вовк С. О.,
Пундик В. П., Тесак Г. В., 2014

Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2014. Вип. 56 (II).

Відомо, що одним із найбільш складних і відповідальних періодів у технологічному процесі виробництва свинини є вирощування поросят. Важливим і обов'язковим заходом після народження є підсаження поросят під свиноматку, щоб з молозивом забезпечити їх достатньою кількістю імунних глобулінів. Вони в організмі поросят не виробляються до 35–40-добового віку і знаходяться лише у молозиві свиноматки [8, 9]. Кількість спожитого молозива визначає природну резистентність організму поросят. Висока поживність молока свиноматок (29,5 % лактози, 31,7 % протеїну, 33,5 % жиру) забезпечує потребу організму поросят до 2-тижневого віку.

На другому місяці життя кількість поживних речовин, що надходить в організм поросят з материнським молоком, різко знижується і потреба в них задовольняється лише на 20–25 %. Тому у цей період дуже важливою є повноцінна підгодівля поросят, починаючи з 5-добового віку, свіжим збираним молоком корів, а з 8–10 доби – привчання до поїдання кормосумішей [8]. Основна мета такого заходу полягає в тому, щоб забезпечити поросят у ранньому віці достатньою кількістю високопоживних кормів і на основі цього визначити термін їх відлучення від свиноматок (табл. 1).

1. Орієнтовна схема підгодівлі поросят до 45 діб, г на голову в добу

Корми	Вік, діб					Всього за 45 діб, кг
	6–10	11–20	21–30	31–40	41–45	
Молоко або ЗЦМ	50	200	–	–	–	3,0
Перегін	–	100	400	400	200	10,0
Стартерний комбікорм	25	50	200	450	575	10,0
Соковиті корми (зимою)	–	20	100	200	300	6,2
Зелена маса бобових (літом)	–	–	50	100	250	4,0
Всього, к. од.	0,03	0,18	0,35	0,52	0,80	18,65
Перетравного протеїну, г	6	35	60	105	135	3,38

Найбільш поширеним віком для відлучення поросят у більшості племінних господарств вважають 60 діб, однак раннє відлучення, яке проводять у 25–35-добовому віці, має ряд істотних переваг.

Простий підрахунок показує, що при відлученні поросят у 35-добовому віці від свиноматки можна одержати більше двох опоросів у рік. Два періоди поросності по 114 діб і дві лактації по 35 діб становлять 298 діб, а за решту 35 діб можна осіменити свиноматку і одержати ще не менше ніж 60–65 діб поросності.

Проте слід врахувати, що раннє відлучення поросят можливе тільки при підході свиноматок до опоросу в добрій вгодованості, а також забезпеченні їх повноцінними, збалансованими раціонами на підсисний період [2, 4, 6, 7, 9].

Ефективність раннього відлучення поросят визначається їх розвитком, і для досягнення оптимальних показників живої маси в комбікормах використовують ряд специфічних речовин, які стимулюють прийом корму. Корм повинен мати високі смакові якості. Для цього можна використати цукор – переважно в межах 3–5 % від маси корму (табл. 2).

Поросята при ранньому відлученні мають бути забезпечені на підсисний період високоякісними престаартерними і стартерними комбікормами, цільним молоком, перегоном [8].

2. Рецепти комбікормів для поросят у віці від 9 до 45 діб, %

Складники	Рецепти					без кормів тваринного походження
	1	2	3	4	5	
Перегін сухий (ЗЦМ)	10	12	15	18	20	–
Ячмінь без плівки	34	36	40	44	50	40
Овес без плівки	10	10	10	6	5	10
Горох екструдований	15	15	10	10	7	25
Кукурудза екструдована	10	7	7	5	4	10
Дріжджі кормові	5,2	5,2	4,2	4,7	3,2	5
Макуха соєва	6	5	–	–	–	5
Макуха соняшникова	–	–	6	5	4	–
Рибне або м'ясо-кісткове борошно	5	5	4	3	3	–
Цукор	4	4	3	3	2,5	3,7
Крейда	0,5	0,5	0,5	–	–	–
Сіль	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Премікс	–	–	–	1	1	1

Для складання повноцінних кормових сумішок (престаартерних і стартерних комбікормів) для підгодівлі поросят використовують

високоякісне зерно ячменю, кукурудзи, вівса і пшениці, які включають до кормових сумішей в кількості близько 70 % за масою.

Ячмінь. Поживний корм, який охоче поїдають поросята, а тому його обов'язково включають до кормосумішок в кількості до 40, а в окремих випадках (за відсутності або малої кількості інших злакових) – і до 60 %.

Пшеницю включають до кормових сумішей в кількості до 20 % за масою.

Овес. Дуже корисний, дієтичний корм для поросят, але має багато (близько 30 %) плівки, яка складається в основному з клітковини, через що значно знижується його кормова цінність. У зв'язку з цим овес обов'язково слід використовувати без плівки у вигляді борошна або екструдату, який додають до кормосумішок до 20–25 % за масою [7].

Кукурудза є найбільш поживним кормом порівняно з іншими кормами. Однак вона має і ряд недоліків, які не дозволяють широко використовувати її для годівлі поросят. В складі протеїну кукурудзи дуже мало таких важливих амінокислот, як лізин, метіонін і триптофан, а також деяких вітамінів. Тому при використанні для годівлі поросят кукурудзи потрібно дуже ретельно балансувати кормові сумішки за амінокислотами і вітамінами.

Зернові бобові (горох, вика, кормові боби) порівняно з зерном злакових значно багатші на протеїн і мінеральні речовини. Їх включають до кормових сумішей як білкові корми в кількості до 15 %. Додавати їх до сумішей в значній кількості не рекомендують у зв'язку з тим, що вони містять антипоживні речовини, які значно знижують перетравність і засвоєння корму. Соя містить протеїну більше, ніж інші бобові, і протеїн сої є кращим за біологічною цінністю. Однак зерно сої може бути використане для годівлі поросят тільки після спеціальної обробки. Найбільш ефективним із методів обробки є екструдування, яке значно підвищує перетравність корму і знижує вміст антипоживних речовин.

Макуха і шроти. Використовують як білкові корми для балансування раціонів за протеїном. Найбільш поживним є соєвий шрот, його протеїн має високу біологічну цінність і за цим показником наближається до протеїну кормів тваринного походження. Льянну і соняшникову макуху (шроти) включають до кормових сумішей для поросят у кількості 3–5 %, а соєву – 10–15 % [7, 9].

Кормові дріжджі. Дуже цінний корм для поросят. Дріжджі містять близько 50 % високоцінного білка (з вмістом всіх незамінних амінокислот), до 35 % легкоперетравних вуглеводів, зовсім немає

клітковини, багато вітамінів групи В. Крім того, у своєму складі дріжджі мають різні ферменти і гормони, які дуже добре впливають на обмін речовин, стан здоров'я, ріст і розвиток поросят. У зв'язку із зазначеним бажано включати дріжджі до складу сумішей для поросят в кількості 3–5 %.

Корми тваринного походження характеризуються високим вмістом біологічно повноцінного білка, яким в основному збалансовують раціон за протеїном і незамінними амінокислотами. До кормів тваринного походження належать: молоко цільне, перегін, сухе збиране молоко, м'ясне, кров'яне, рибне і м'ясо-кісткове борошно.

Сухе збиране молоко, яке містить 30–33 % білка, 44–47 % молочного цукру, 0,5–1,5 % жиру, 7–8 % мінеральних речовин, додають до складу кормових сумішей для поросят віком до 35 діб до 30 %, а для поросят старшого віку – 3–10 %.

Рибне борошно містить багато (до 60 %) повноцінного протеїну, кальцію і фосфору, а також вітаміну В₁₂, і тому є цінним кормом для поросят. Включають рибне борошно до кормової суміші залежно від вмісту в ній протеїну, наявності інших білкових кормів, зокрема сухого збираного молока і дріжджів, в кількості до 10 %.

М'ясне, кров'яне і м'ясо-кісткове борошно багаті на білок, кальцій та фосфор. Їх включають в кормові сумішки для поросят як білкові корми до 10 % за масою.

Раннє відлучення поросят можливе тільки за умови достатнього забезпечення їх повноцінними кормовими сумішками. При відлученні у 45-добовому віці слід мати кормові суміші для поросят двох вікових груп, а саме: одну – від 7–10 до 35-добового віку (престартер) і суміш іншого складу (стартер) для поросят, старших від 35-добового віку [8].

Різниця між престартером і стартером полягає в тому, що до складу останнього додають менше (або зовсім виключають) сухого збираного молока і цукрів, знижують кількість протеїну, допускають у складі суміші трохи більше клітковини.

Кожний корм має свої особливі як корисні, так і небажані властивості. Тому суміш, як правило, буде кращою, коли вона складена з різних кормів, а саме: зернових злакових, зернобобових, макухи і шротів, кормових дріжджів, кормів тваринного походження, мінеральних добавок [7].

Однією з найбільш важливих вимог до кормової суміші є те, щоб вона містила достатню кількість протеїну і незамінних амінокислот (лізину, метіоніну і триптофану), а також вітамінів і мінеральних речовин [5].

Протеїн кормової суміші буде найбільш біологічно повноцінним при забезпеченні 50 % його потреби за рахунок кормів рослинного і 50 % тваринного походження.

На поїдання і використання кормів поросятами, а разом з тим і на їх ріст і розвиток значний вплив має вміст клітковини в кормовій суміші. Клітковину ферменти травного тракту поросят майже не розщеплюють, і лише в сліпій кишці енергійно діють на неї бактерії та інфузорії. В зв'язку з цим клітковина дуже погано перетравлюється та знижує перетравність інших поживних речовин кормової суміші. Проведеними дослідженнями Інституту свинарства і АПВ НААН встановлено, що при вмісті клітковини в раціоні поросят до 6 % перетравність органічних речовин становила 85,2 %, а при вмісті клітковини більше 18 % – тільки 62 %. Узагальнюючи наявні дані з цього питання, можна вважати найбільш бажаним, щоб кількість клітковини в кормових сумішках для поросят віком до 35 днів становила не більше 2,5, а для поросят віком 60–70 днів – до 3,5 %.

Висновки

1. Наявність і використання повноцінних престартерних комбікормів при підгодівлі поросят дає можливість провести їх відлучення у 4–5-тижневому віці.
2. Використання стартерного комбікорму, кількість протеїну в якому збалансована за рахунок однакового надходження з кормів рослинного і тваринного походження (50 x 50), найбільш ефективно забезпечує поросят поживними речовинами протягом підсисного періоду.

Список використаної літератури

1. Бабич А. О. Проблема білка і вирощування зернобобових на корм / А. О. Бабич. – К. : Урожай, 1993. – 152 с.
2. Богданов Г. А. Кормление сельскохозяйственных животных / Г. А. Богданов. – М. : Колос, 1990. – 612 с.
3. Зернобобові культури / за ред. Бабича А. О. – К. : Урожай, 1994. – 160 с.
4. Нормы и рационы кормления сельскохозяйственных животных : справ. пособие / А. П. Калашников [и др.]. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Джангар, 2003. – 456 с.
5. Карпусь Н. М. Влияние уровня и качества протеинового питания на продуктивность свиней / Н. М. Карпусь. – К. : [б. и.], 1971. – 46 с.
6. Комбикорма и кормовые добавки : справ. пособие / А. В. Коршунов [и др.]. – Минск : Экоперспектива, 2002. – 440 с.

7. Кулик М. Ф. Рациональне використання зерна у годівлі сільськогосподарських тварин / М. Ф. Кулик, М. В. Бабійчук, В. В. Хіміч. – К. : Урожай, 1988. – 88 с.

8. Медведєв В. О. Вирощування поросят / В. О. Медведєв, М. М. Ткачук. – К. : Урожай, 1990. – 112 с.

9. Попов И. С. Протеиновое питание животных / И. С. Попов. – М. : Колос, 1975. – 368 с.

Отримано 07.08.2014